

*Amott kerekedik egy gomolyag felhő...
Csodálatos szarvas abból indul elő...
Csodafia szarvas, ezer ága-boga,
Ezer ága-bogán ezer fénylő gyertya
Ezer égő lángjuk az égő csillagok
Gyújtatlan gyulladnak, oltatlan alusznak.*

A VILÁG LEGSZEBB EMLÉKMŰVE ...LEHETNE...

Magyar Adorján egy beteljesületlen, nagy álma Csodaszarvasunk emlékművének megalkotása.

Iskoláinkban igen keveset hallottunk Csodaszarvasunkról, s az ott tanított mondákban mindig csak egy igen földi történet keretébe ágyazott, üzött vadról volt szó annak ellenére, hogy idegen szomszédjaink körében fennmaradt annak emléke, hogy agancsai között keresztet hordoz, mint a Hubertus mondában, sőt Jézus jelképek is használták. Hazánkban csak népi emlékezetünk őrizte meg Csodaszarvasunk igazi énjét: a Világmindenség megtestesítőjeként Isten hirnökének tudta népünk a Csodaszarvast.

Kevesen emlékeznek talán már arra, hogy a szarvas fény szerepét ősmagyar neve őrizi, mely **Ágas, Ékes, Ákos** volt az **Ég** visszhangjaként. *Ágasunk az Ég ékes gyermeke...* Erdélyi Zsuzsanna ősmagyar ismádságok gyűjteményes kötetében például ezt a képet őrizte meg, melyben maga a Csodaszarvas dala I önmagáról, mint Isten hirnökéről

„...Homlokomon vagyon fölkelő fényes nap,

Oldalamon vagyon árdeli szép hold,

Jobb vesémen vannak az égi csillagok...” (Hegyet hágék 281. old.)

A fény korszaka most köszönt reánk, s népünk elsőként már meg is indult ezen az úton. Itt az ideje annak, hogy e fényhordozó, fényt árasztó Csodaszarvas emlékműve fennem hirdesse: népünk mindig őrizte képét, s mindig is a fény útján járt akkor is, amikor a környező világ irígysége, éretlen értetlensége ennek nem adott teret.

Beszélgésünk során Magyar Adorján egyszer elmondta, hogy a világ eme legszebb emlékművét a Gellért-hegy tetejére álmodta (abban az időben a szovjet szabadság szobra foglalt ott helyet), s az emlékmű művészi megjelenítését pontosan kidolgozta. Ott állna hatalmas termete magasan a város felett, testén hordozott égitestek, agancsainak gyújtatlan gyulladó gyertyái Eget és földet fénnel kapcsolnák össze.

Regéink szerint Csodaszarvasunk a Hattyú csillagképből, annak Tóállás nevű vidékéről indult, hogy Isten rendelése szerint magával hozza Napunkat, kit őseink Magúr néven tiszteltek, hogy feltárja előttünk a világmindenség fényeit, melyeket testén hordozott: *„Ahány szőre szála, annyi csillag rajta...”*

E Csodaszarvas emlékmű megvalósítása volt Magyar Adorján egyik nagy álma, melynek szinte visszhangja Kányádi Sándor Szarvasitató című versében megörökített kép:

*Ahol a szarvas inni jár,
moccanatlan a nyír s a nyír:
még a fűszál is tisztelő,
mikor a szarvas inni megy,
megáll akkor a patak is,
egy pillanatra áll a víz:
s ő lépked, ringatja magát,
agancsa égő, ékes ég.*

A Nemzeti Múzeumban találkoztam először a kárpátmedencei óriásszarvas hihetetlen nagyságú, tiszteletet parancsoló csontvázával, mely nagyszerű mintát szolgáltatna a Csodaszarvas emlékmű számára: nem álom, a valóság jelenne meg bronz másában. Érdemesnek tartom itt megemlíteni, hogy a szarvas legelterjedtebb élettere, igazi hona az őskorban a Kárpátmedence volt.

Szerény lehetőségeim szerint szeretném e gondolatot elvetni, tudatosítani, egyengetni a megvalósulás felé vezető úton. A megvalósulás Isten áldásával népünk kezében van. A megvalósítás ideje Isten kezében nyugszik. De a megvalósítás idejére el kell készülnünk a munkával, hogy az emlékmű a maga rendelt helyét az adott időben elfoglalhassa. E gondolatot eddig néhány barátommal osztottam meg, hogy segítségükkel széles körben el tudjuk hinteni, tudatosítani.

A kivitelezéssel kapcsolatban máris vannak gondolatok:

A mellékelt leírás Magyar Adorján tervezetét tartalmazza.

Azóta közel egy század telt el, s életében még nem léteztek *napelemes* világító berendezések. Egy kedves levelezőtársam javasolta ezt a megvilágítást: itt valóban élő fény-kapocs alakulna ki az égi Csodaszarvas és földi mása között.

Amikor Magyar Adorján azt javasolja, hogy színes üvegorítók takarnák a Csodaszarvas testén levő égőket a Tárihi Üngürüsz „Csodálatos színekben pompázó” Csodaszarvasát juttatja eszembe.

Magyar Adorján e szobrot sötétre idősült bronzból gondolta elkészíteni – tudom, a sötét szín a világűr sötétjét jelképezné, s ebből a háttérből lépnek elő a csillagok. Egy kedves művész barátom viszont ragyogó fényes bronzot javasol a fény kihangsúlyozására. Ugyancsak ő lenne a művészi kivitelezés terveinek elkészítője.

E gondolatokkal foglalkozva eszembe jutott, hogy a hegy ormán álló Csodaszarvas tájolásával megoldható lenne, hogy **agancsai keretében** -- mint Ég felé nyitott székelykapuban -- **kelne a téli napforduló napja, az újjászületett Magúr**, kit Fiacska, Szép Isten, Szerelmes Isten, Boldog Isten néven nevezett népünk.

Rovásírás szakértőink írják talpazatára a javasolt szöveget.

Zeneszerzőink tehetsége szólaltatná meg népünk ősimáiban megőrzött énekét.

Az egész nemzet ajándékozná meg önmagát ezzel az emlékművel.

A napokban olvastam a világhálón olyan – mostanában ébredező – kezdeményezéseket, melyek új emlékművet álmodnak a Gellért-hegyre. Ezt olvasva úgy éreztem, hogy érkezett a Csodaszarvas emlékmű megteremtésének az ideje, mely fennen hirdetné ég és föld közötti kapocs szerepünket, Kárpátmedence-i ősi jelenlétünket.

Gondoljuk csak el, mily gyönyörű lenne a hatalmas, kivilágított Csodaszarvas, melynek égő-ékes koronája egybeolvadna a Mindenséggel... S a gondolatban elkészült alkotás megjelenik anyagi valóságában is.

Egy másik egyetértő egy erre a célra szerkesztett honlapot ajánl.

Igy gyűlnek össze lassan az alkotó gondolatok, tervek körvonalazódnak a teljes megvalósulás felé vezető úton.

A Magyarok Világszövetsége VII. Kongresszusa idején érkeznek hazánkba keleti rokonaink – őket is a Csodaszarvas vezérelte, mint Hunort és Magort régen, s hozzánk vezérelt nyugaton letelepedett rokonainkat is. Figyeljünk az Ég küldötte szavára...

Isten áldását kérem e gondolatra, megteremtőire.

Tomory Zsuzsa

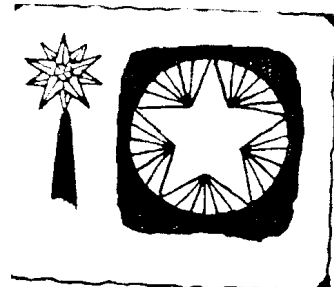
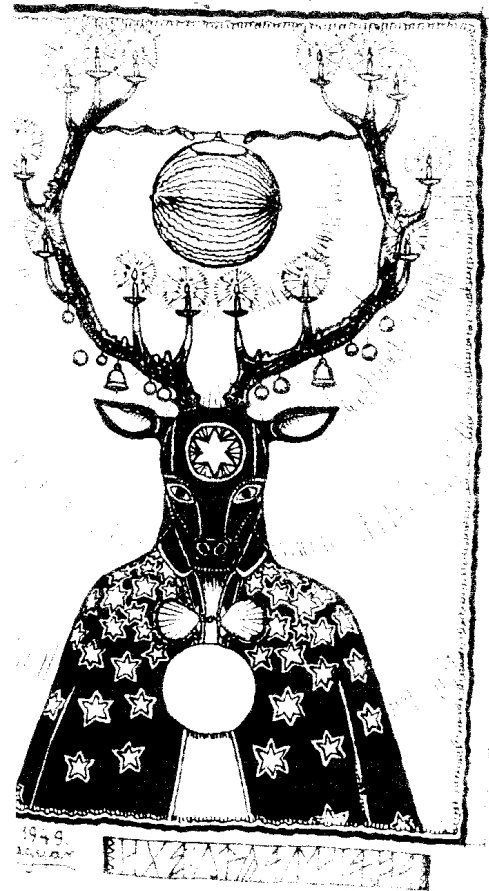
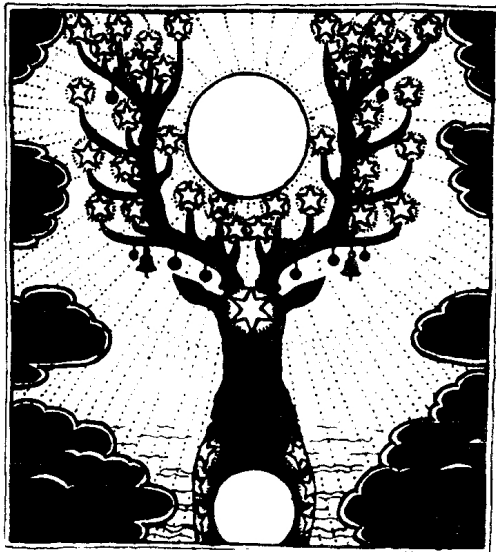
Gondolataikat kérném a következő címre küldeni:

magyar@acronet.net / levélben: Tomory, 103 North St. Silver Lake WI 53170 USA
Ezen építő gondolatokat időnként közlöm.

MAGYAR ADORJÁN CSODASZARVAS TERVEZETE

АМАІАТІІА

A Csodaszarvas.

A VILÁG LEGSZEBB EMLÉKMŰVE.....LEHETNE.
Magyar Adorján

Némely lapban (a Fáklya, Warren, Ohio, Magyar Nők München, Kanadai Magyarság és az Amerikai Magyar Élet, Chicago) megjelent „Csodaszarvas” című cikkemben népi regősénekeink, valamint más népköltési adataink nyomán (például Sebestyén Gyula: „A regösök” és Regös énekek” című könyvei, valamint Berze Nagy János az „Ethnographia” folyóiratunk 1927. évfolyamában megjelent cikke) rekonstruáltam Csodaszarvasunk képét olyannyira, amilyen az őseink költői elképzelésében volt, vagyis valóban: csodálatos. Amely csodálatosságából és mythicus voltából csak régi, keresztény és tudálékosan okoskodó krónikásaink vetkőztették le teljesen. Elmondottam, hogy már Sebestyén Gyula és Berze Nagy János néprajztudósaink és mythologusaink közlései nyomán is megállapítható volt, hogy népköltésünkben még fennmaradt Csodaszarvasunk: az Égen, a felhők közül tűnik elő, s hogy ott az égi Duna, vagyis a Tejút melletti, árvízutáni kiöntésben (Vizöntő csillagkép) gázolva, az ott sarjadozó „gyöngye sásocskán” legelészik. Itt találja és üzőbe veszi Magor és Hunor, akik ősmythológiánkban még a Nap ikertestvérpárban való költői megszemélyesítése voltak, vagyis a Napból származó erőny (energia) alkotó, de egyúttal romboló hatalmát is jelképezték. Elmondottam, hogy Magor, vagy Magyar az őseredetében földművelő magyarság (aminthogy a magyarság óriási többsége ma is dolgos, földművelő nép) és hogy Hunor meg a legjellegzetesebben harcos hunok és kunok költői megszemélyesítése is volt. Csakhogy őket a nagyon tudós, azaz tudákos, régi krónikásaink tényleg létezettnek képelték és prózai, vadászó legényekké alakították át, aminthogy például Tündér Ilonából (Magyar nejből, vagyis a föld megszemélyesítéséből) is náluk: az alánok fejedelme leánya lett. Amiért aztán azt is el kellett hallgatniok, hogy a Csodaszarvas az Égen jelenik meg, illetve, hogy tulajdonképpen az Ég, illetve a Mindenség megszemélyesítése is volt, amiért is rajta a csillagok, a hajnalcsillag, Hold és Nap ragyognak. Mindamit azonban népköltészetünk, mindenek ellenére, mindmáig fönntartott és amely kincseink utolsó töredékei megmentéséért Sebestyén Gyulának tartozunk örök hálával.

Elmondottam, hogy a dunántúli népi regősénekeinkben napjainkig is még mondva, hogy

***Csodafia szarvasnak ezer ága-boga,
Ezer ága-bogán ezer égő gyertya:
Gyűjtatlan gyulladnak, oltatlan alusznak.***

A népi „**Csodafia**” szó alatt „csodálatos” értendő. A Csodaszarvas agancsa hegyein égő „ezer gyertya” az égi csillagok jelképei, nyelvünkbebn meg az „ezer” szónak ma is van „végtelen sok” értelme. Az Ég csillagai pedig valóban esténként „gyűjtatlan gyulladnak” és reggelenként „oltatlan alusznak.” De említém annak helyén azt is, hogy múzeumokban, régi kastélyokban ma is láthatunk szarvasagancsból való csillárokat, azaz „gyertyaágásokat” amelyeken a gyertyák mindig az agancs hegyein vannak. Elmondottam, hogy néprajzi adatok alapján kikövetkeztethető, miszerint a Csodaszarvas teste kétoldalán, azaz a „szőrén” is csillagok vannak: „**ahány szőre szála, annyi csillag rajta.**” Némely szarvasfajta teste kétoldalán pedig valóban fehér foltocskák sokasága van,

mint például az indiai axis szarvasnak, de nálunk is a dámszarvasnak. A Csodaszarvas homlokán van a hajnalcsillag (Venus), szügyén a Hold, két szarva között pedig a „pirosan felkelő Nap” fénylik. Vagyis, amint mondám, a Csodaszarvas tulajdonképpen a Mindenség jelképe is volt. Ma pedig tudjuk, hogy a világvégtelesség fekete színű, s hogy az égitestek e feketeségben fénylenek. Valószínű, hogy az őskori (ma kihalt, de a Középkor elején is élt) óriástermetű szarvasfélék között is voltak fekete színűek is, de amelyek teste kétoldalán szintén volt fehér foltocskák sokasága. Minderről más cikkeimben részletesen és adatokkal támogatva is írtam, amiértis erről itt csak röviden teszek említést.

Nos, ilyen Csodaszarvas ma bárhol, akár Amerikában is, hatalmas nagyságú bronzszoborral és villany-világítással, megvalósítható volna. Ami csak pénzkérdés. Minden bronzszobor idővel majdnem feketévé válik, de bizonyára található volna eljárás, amely a bronzot esetleg egész feketévé is tehetné. Ma villanyvilágítással e szarvas-szobor agancsa hegyeire könnyen képzelhetnénk csillagokat, amelyek esténként valóban „gyújtatlan” gyulladoznának egymásután, reggelenként pedig szintén „oltatlan” aludoznának. Ehhez csupán olyan üvegből, vagy valamilyen műanyagból való égőket kellene készíteni, amelyek bárholnan tekintve is, csillagalakúnak látszanának. Mivel viszont a szarvasfélék teste kétoldalán levő foltocskák kerek (kivéve a dámszarvaséit, amelyek inkább négyszögletes-szerűek), ezért a szobor teste kétoldalán kerek lukak kellene legyenek, de üveggel, avagy valamilyen műanyaggal elzártan, amelyek belülről, a szobor üreges belsejéből kivilágítottak volnának. E lukakon, a mellékelt rajzomhoz hasonlóan csillagalakú rács kellene legyen, hogy tehát a lukak, bár kerek lennének, de csillagot is mutatnának. Miután pedig az igazi csillagoknak csak többsége fehér fényű, de egy részük sárgás, kékes, pirosas fényű is, ezért a lyukakat borító üveg, avagy műanyag is csak többségében kellene szintelen legyen, míg egyrészt szintén halványan sárgás, kékes és pirosas színű kellene legyen és természetesen ugyanígy az agancson lévő csillagok is. A szobor homlokán egy ugyan ilyen, de nagyobb, csillagos lyuk jelképezné a Hajnalcsillagot, míg szügyén egy még nagyobb, kerek lyuk, fehér tejüveggel, avagy műanyaggal borítva, s belülről kivilágítva, a Holdat jelképezné. Az agancsok között viszont a Napot nagy, gömbölyű és piros színű műanyagból való lámpa képezné, de amelynek fölületén apró, arany színű, átlátszó pontocskák is volnának, amelyekről, adatok alapján, már kifejtettem, hogy „szikrák”, avagy „életmagocskák” jelképei, amely életszikrákat, avagy életmagokat a Nap állandóan szórja, s ezek a földet megtermékenyítik. Ezen, a Napot jelképező, gömbölyű hólyaglampa a két szarv között vékony, vízszintes bronzpálcán úgy kellene függjön, hogy szélben kissé előre-hátra inoghasson is, mivel e lámpa egyúttal a fölkelő, azaz a téli napfordulókor ujjászületett, tehát még kisdud Nap ringó bölcsőjét is jelképezte, amelyben ő tehát fekszik. Mindezt másutt már részletesen ki is fejtettem, amiért itt ezt is csak röviden: E réz, vagy bronzpálcára egyfelől, műanyagból való, kék, másfelől fekete kígyóalak volna fölcsavarva. Amely kígyók a Hidegséget és a Sötétséget jelképezik, vagyis a Nap ellenségeit. De ő bölcsőjében is már oly nagyerejű, hogy mindkettőt legyőzi. Illetve: napkeltekor a hidegség szűnik, a sötétség eloszlik. Eredetileg ugyanis regös énekeseink közül, amelyik a szarvasálcot viselte, ennek agancsa hegyein nemcsak égő gyertyák voltak, hanem az agancsok között piros hólyaglampa is és az ezt tartó rézpálcára egy felől kék, másfelől fekete zsinór volt fölcsavarva a két kígyó jelképeként, amely zsinórok vége azonban a hólyaglampa tetején lévő nyílás szélénél tovább nem érhetett, mivel a bent égő

gyertya, vagy gyertyák lángja elpörkölte volna. Viszont ma a villanyvilágította gömbölyű lámpa (lampion) tetején is kell nyílás legyen, hogy az esetleg kiégő villanyégőket cserélni lehessen.

Továbbá: Mivel regösénekeinkben a Csodaszarvas a Tóállásban gázol, ezért a bronzszobor is mesterséges vízmedencében kellene álljon, vagy csüdig (bokáig) vízben, vagy a vízből csak kissé kiálló talpazaton. Így pedig a szobor, s ennek fényei éjjel a vízben tükröződnének is.

Ezen emlékmű valóban a világ legszebb és legérdekesebb emlékműve lehetne. (Először minden esetre kis mintát, egy vagy két méter magasat kellene készíteni.)

De látjuk itt az elmondottakból is, hogy a tudomány, a művészet, valamint a művelődéstörténelem is, mily nagy hasznát láthatná a néprajz (ethnographia), de különösen a magyar néprajz alapos tanulmányozásának. Habár ezen kívül első sorban is az „ázsiai műveletlen nomádságunk” és „bejövételünk” tévtanát kell elvetnünk, amely miatt mindent „mi vettünk át” másoktól, vagyis amely miatt magunkat szellemi koldusoknak kellett képzelnünk. Holott, ha rájövünk, hogy hiszen mi Európa legrégebb és műveltségalapító őslakossága fönmaradott élő szigete vagyunk, akkor szinte mérhetetlen szellemi gazdagságunkat is észre kell vennünk. Mind ami közismertté válása valóságos szellemi újjászületésünket is magával hozhatná.